

ENERGIAGAZDÁLKODÁSI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET

Műszaki Tudományos Tanácsa

ülésére

Időpontja: 2008. október 9. 13.00 óra

Helye: MTESZ Székház (Budapest, Kossuth tér 6-8.)

2. témakör

Kistérségi Fenntartható Energiagazdálkodás

Felkért hozzászóló: dr. Kiss Csilla Magdolna SKTCT munkaszervezet vezető

Tisztelt Hölgyeim!

Tisztelt Uraim!

Bevezetésként előre kell bocsátanom, hogy valójában semmi közöm a műszaki tudományokhoz, az energetikához, és gazdasági szakembernek sem nevezhetem magam. Szinte laikusként, tudományos ismeretek nélkül próbálom megérteni, illetve majd hasznosítani mindazt, ami a mai ülésen itt elhangzik, illetve laikusként próbálom felhívni az Önök figyelmét néhány, számunkra – talán mondhatom – létfontosságú kérdésre.

Kérem, nézzék el nekem a szigorúan vett szakismeret hiányát.

Ezek után joggal kérdezhetik, hogy mit keresek a felszólalók között.

Kiss Csilla Magdolna vagyok, a Sümegi Kistérségi Többcélú Társulás munkaszervezetének vezetője.

A Sümegi Kistérség a Közép-dunántúli Régióban, Veszprém megyében található, 21 települést foglal magában, melyek közül a székhely városi jogállású, a többi település község; a Kistérség lakosainak száma jelenleg 16 650 fő. A Kistérség voltaképpen folyamatosan küzd a hátrányos helyzetével, területfejlesztési szempontból jelenleg is – most már a megyében egyedülként – hátrányos helyzetű kistérségnek számít, a 21 településből 4 községünk úgy társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból, mint a foglalkoztatottság szempontjából elmaradottnak minősül.

Még további adatokkal, és információkkal is alátámaszthatnám azt, hogy az Önkormányzatok kényszerpályán vannak, és kitörési pontot, pontokat kell keresniük, de úgy gondolom, hogy ezek a tények önmagukban is elegendőek.

A problémákat is és a lehetőségeket is, az adottságok ismeretében, helyzetfelmérést követően lehet, és kell megítélni.

A Többcélú Társulás jogelőd szervezete, az önkormányzatok által létrehozott Területfejlesztési Társulás elkészítette a Sümegi Kistérségi Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programot. Világossá vált az, hogy a térség legnagyobb problémája a foglalkoztatás helyzete, annak valamennyi szegmensével, értve ez alatt úgy a munkanélküliséget, mint az alacsony

bérszínvonalat, illetve a munkaerő alulképzettségét. Emellett egyértelmű a mezőgazdaság dominanciája, az iparral szemben, illetőleg a szolgáltatások, azok közül is a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások iránti érdeklődés. Voltaképpen ez utóbbi volt az, ami közvetve ráirányította a figyelmet a megújuló energiákra, hiszen a turisztikai elképzelések ösztönözték arra az önkormányzatokat, vállalkozókat, hogy számba vegyék a termálkutakat a területen, így ráirányult a figyelem a geotermikus energiára, majd ezt követően a megújuló energia termelésének lehetőségére, a fosszilis energiahordozók kiváltására.

Így, amikor a Kistérségi vezetőket megkereste a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája azzal, hogy egy kutatási, tervezési anyagot kívánnak készíteni a „Fenntartható vidéki térség gazdaságfejlesztési tényezőinek és feltételeinek vizsgálata, modellterve” címszó alatt, és kifejezetten a Sümegi Kistérségre kiterjedően készítenék el a kutatási részprojektjüket, a Kistérség önkormányzatai örömmel fogadták ezt a kezdeményezést.

A kutatási anyag tehát a fenntartható vidéki térség gazdaságfejlesztési tényezőit, feltételeit vizsgálja, különös tekintettel az agrárkörnyezetre és a megújuló energiák hasznosítására.

A térségi önkormányzati vezetőknek, akik között több agrárszakember is van, a célja az volt, hogy megoldási javaslatot kapjanak a gazdaságfejlesztésre, és a helyi munkahelyteremtésre. De olyan szakemberek ők, akik tisztában vannak azzal, hogy mi a termőföld elsődleges szerepe, feladata az életben. Így a mai napig sem tartják céljuknak, hogy jó minőségű termőföldet vonjanak el az élelmiszertermeléstől.

Ezért a tanulmány célja annak vizsgálata volt, hogy a gyengébb minőségű földeken hogyan lehet mégis értékesíthető terméket előállítani, hogyan lehet hasznosítani a térség mezőgazdasági melléktermékeit, erdőgazdasági hulladékait, kistermelői nyesedékeit, a kommunális szennyvíziszapot, a zöldhulladékot, az állattartó telepek trágyáját. Mindezt mire, és hogyan lehet úgy hasznosítani, hogy azzal munkalehetőséget, megélhetést biztosítsanak, akár a szakképzettséggel nem rendelkező munkaerőnek is, megakadályozzák az elvándorlást az amúgy is alacsony lélekszámú településekről.

Emellett cél volt az is, hogy megvizsgálják annak lehetőségét, hogy van-e mód függetlenedni a nagy energia- és hő szolgáltatóktól. Vizsgálni az energiahatékonyság növelésének lehetőségét az önkormányzati intézményekben.

A tanulmány elkészült, és a kezünkbe kaptuk a lehetőséget. A következő megújuló energia-hasznosító létesítmények létrehozása szerepel a javaslatban:

Projektszintű javasolt akcióterv az I. ütemben:

- Biogáz üzem építése – Dabronc 1000 kW, Megyer 550 kW
- Kogenerációs fűtőmű - Sümeg
- Faluközponti hőellátó rendszerek – Csabrendek, Gógánfa, Káptalanfa
- Szélerőtelep – Csabrendek
- Napkollektor HMV ellátó rendszer telepítése minden térségi település egy közintézményére
- Hőszivattyús rendszer és szélerőgép – Bazsi
- Pelletáló üzem – Sümeg

Ezekkel párhuzamosan fel kellene állítanunk innovatív gazdálkodási szervezeteket.

2008. február 5-én sor került egy, a helyi szereplők gyakorlati felkészítését szolgáló, projektzáró műhelymunkára. A műhelymunka legfontosabb célja az volt, hogy a Kistérség energiahatékonysági feladatait számba vegyük, megbeszéljük, hol tartunk és hogyan tovább.

Jelen időpontban a következő, a témához kapcsolódó projektjeink vannak, melyeket már a befektetési lehetőségeink között is megjelentettük, és az érdeklődők rendelkezésére is bocsátottunk egy, a Sümeg Kistérségéért Közalapítvány által elkészített anyagban, és több befektetői fórumon, az ő koordinálásukkal:

- Biogáz üzem létrehozása, üzemeltetése – Sümeg
- Termálfürdő - biofalú építése – Csabrendek, Hosztót, Szentimrefalva, Veszprémgalsa, Zalaszegvár
- Biogáz üzem létrehozása, üzemeltetése – Dabronc
- Biogáz üzem létrehozása, üzemeltetése – Megyer

(Időközben újabb projekttel bővült ez a lista, egy biogáz üzem létrehozásával Zalaerdőd településen.)

Talán érzékelhető, hogy Kistérségben fontosnak tartjuk ezeknek az elképzeléseknek a megvalósulását, a projektek gondozását.

A Projektek némelyike – a települések és a kistérség lakosságszámát alapul véve – önmagában is jelentős munkahelyteremtő beruházást jelent, ugyanakkor talán még ennél is nagyobb jelentőséggel bír az, hogy a projektek megvalósulása biztos, stabil munkahelyeket jelent a kapcsolódó szolgáltatásoknak, a szállítóknak, a mezőgazdasági termelőknek, akik ezáltal többlábon állhatnak, ugyanakkor továbbra is hasznosíthatják azt a szaktudást, amellyel voltaképpen már rendelkeznek, amelyből eddig is próbáltak megélni.

A sümegi üzem mielőbbi működése létfontosságú a sümeg-nyírlaki sertéstelep fennmaradásához. A sertéstelep további működéséhez egy tároló építésére, több tízmilliós (21 M Ft) beruházásra volna szükség, ami kiváltható lenne a biogázüzem indításával.

A dabronci biogázüzem egy, már meglévő, és munkahelyeket biztosító pulykatelepre is épít, ugyanakkor a keletkező fölösleges hőre – fóliás, vagy üvegházás megoldással – kertészetet kívánnak telepíteni, ami további munkalehetőségeket adna.

Az kitűnik, hogy nem egészen a Tanulmány szerinti ütemezésben haladnak a dolgaink, de örülünk, hogy elindult és folyamatban van a tervek megvalósítása. Többek között ez az eltérés is felhívta a figyelmünket arra, amire a projektzáró műhelymunka is rávilágított, és a további lépéseinkre is meghatározó lesz.

Arra, hogy nem sikerült a Tanulmányban előirányzott kistérségi energia- és környezetgazdálkodási szervezetet létrehoznunk, alapvető szakemberhiánnyal küszködünk.

Létfontosságú volna számunkra az, hogy energetikus és környezetgazdász segítse a munkánkat, úgy a beruházások, mint az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának növelése érdekében.

A beruházások többségében az önkormányzatok tulajdonosként vesznek részt. Emellett az energiapiac liberalizációja folytán kikerülnek a szabadpiacra, ahol piaci szereplőként olyan fontos döntéseket kell meghozniuk, lépéseket kell megtenniük, amelyekhez elengedhetetlen a szaktudás, és ez jelen pillanatban sajnos nincs meg az önkormányzatainknál.

Ennél fogva az önkormányzatok, ugyanabban a helyzetben vannak, mint én most, itt Önök előtt.

Szinte laikusként, kellő szakértelem nélkül kell szerepelniük a szabadpiacon, de a károkozás lehetősége esetükben meglehetősen nagy, mivel közösségi vagyonnal, és közpénzekkel kell szinte hazardírozniuk a szabadpiacon, az ott kellő tudással felvértezett és tapasztalattal rendelkező partnerek között.

Ez nagyobb bajt okozhat annál, mint hogy én itt laikusként próbálom meggyőzni Önöket arról, hogy ténylegesen szükség volna a segítségre.

Elsősorban arra volna szükség, hogy a kistérségi energia- és környezetgazdálkodási szervezet felállításához, az e feladatot felvállaló kistérségi többcélú társulások támogatáshoz juthassanak. Akár pályázati, akár normatív módon. A szervezet, mivel éppen az volna felállításának a célja, hogy megtakarításokat, bevételeket produkáljon az önkormányzatoknak, idővel önfenntartóvá kellene, hogy váljék.

A tapasztalat azt mutatja, hogy nálunk az indulás nehézségekbe ütközik. Hosszú, kemény munkával elértük, hogy az önkormányzatok látják, hogy érdekeltségük van a dologban, és mára tudják, hogy összefogás nélkül, szegregáltan halálra vannak ítélve az elképzeléseik, nem érvényesíthetik az érdekeiket. Folyamatosan napirenden van a kérdés. Jelenleg ott tartunk, hogy szakember hiányában, energetikával foglalkozó céget keresnének a Társulási Tanács tagjai, de tartós kötelezettségvállalásra, alkalmazottak foglalkoztatására nem mernek vállalkozni. A magam részéről ebben annak a veszélyét látom, hogy – vélhetően nem kevés pénzért – kapunk egy, a jelenlegi állapotokat rögzítő, statikus anyagot.

Akkor már két, rendkívül jó dokumentáció kerül a kezünkbe, de megint csak nem lesz, aki a munkát folytassa. Olyan lesz, mintha a garázsban állna két sportkocsi, de senkinek sincs jogosítványa, hogy vezesse.

Ha az ETE felvállalja hogy a szakemberek képzéséhez segítséget nyújt, mi szeretnénk, ha ezek a szakemberek ténylegesen hasznosíthatnák a tudásukat a való életben is, és ehhez kérnénk a kormányzat segítségét. Megítélésünk szerint az energiahatékonyság és a megújuló energia a többi, hasonló helyzetben lévő kistérség számára is egy vidékfejlesztési lehetőség volna, és a megvalósítás modellértékű lehetne.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!